
Guia de lectura i d'estudi de fisiologia i patologia humana

PID_00256731

Josep M. Solé-Sedeño

Temps mínim de dedicació recomanat: 2 hores

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Fisiologia	7
1.1. Introducció al cos humà	7
1.2. El sistema tegumentari	8
1.3. El sistema musculoesquelètic	8
1.4. El sistema nerviós i els sentits especials	9
1.5. El sistema endocrí	10
1.6. L'aparell cardiovascular	10
1.7. El sistema limfàtic i la immunitat	11
1.8. L'aparell respiratori	11
1.9. L'aparell digestiu, metabolisme i nutrició	11
1.10. L'aparell urinari	12
1.11. L'aparell reproductor	12
1.12. Resum del material de fisiologia a estudiar	12
2. Fisiopatologia	15
2.1. Hipertensió arterial	15
2.2. Artrosi / Artritis reumatoide	15
2.3. Cardiopaties isquèmiques	16
2.4. Càncer	16
2.5. Diabetis	16
2.6. Dislipèmies	17
2.7. Insuficiència respiratòria: asma i malaltia obstructiva crònica ...	17
2.8. Malaltia vascular cerebral	17
2.9. Insuficiència renal. Diàlisi i trasplantament renal	17
2.10. Trastorns neurològics. Demència senil	17
2.11. Esclerosi múltiple	18
2.12. Resum del material de patologia a estudiar	18
Bibliografia	21

Introducció

Per definir-les de manera molt simple, la **fisiologia** humana és l'estudi del funcionament del cos humà, i la **fisiopatologia**, l'estudi de les seves malalties.

Aquestes branques de coneixement són molt complexes i àmplies, i comporten diversos anys d'estudi dins del currículum general del grau de Medicina, de manera que no pretenem explicar-vos-les en un sol mòdul del màster. En aquest primer mòdul de l'assignatura *Intervenció segons el desenvolupament vital*, intentarem donar-vos-en només unes petites pinzellades.

El nostre objectiu és oferir-vos una visió general d'aquestes matèries d'estudi i, en el cas de la fisiopatologia, apropar-vos només a algunes de les malalties més comunes que us trobareu en l'exercici de la vostra professió. La nostra intenció és que us familiaritzeu amb certs termes mèdics que us podreu trobar en la vostra feina habitual dins del camp del treball social sanitari. Aquest coneixement permetrà que el diàleg que haureu d'establir diferents professionals de la salut sigui més fructífer i que entengueu millor el problema de salut de l'usuari o la usuària.

Per a atènyer aquest objectiu, teniu accés a dos manuals, un de fisiologia i un altre de fisiopatologia, a més del material didàctic *Patologia* del Dr. Julio Villalobos Hidalgo. En aquesta guia assenyalarem de manera entenedora els fragments sobre els que, des de la vostra perspectiva, cal parar més atenció i que finalment haureu d'estudiar. Esperem que la magnitud dels manuals i la novetat dels termes que estudiareu no us impedeixin gaudir de l'aprenentatge d'unes matèries fascinants.

Objectius

Els objectius d'aquesta guia d'estudi són els següents:

- 1.** Presentar de manera general i entenedora els manuals d'estudi emprats en el mòdul.
- 2.** Facilitar l'estudi d'aquestes branques d'estudi mèdiques, identificant els capítols o fragments específics a estudiar.
- 3.** Facilitar l'aprenentatge de terminologia fisiològica i fisiopatològica utilitzada en la pràctica sanitària habitual.
- 4.** Entendre la complexitat del funcionament del cos humà, així com la dificultat que pot comportar el tractament de les diferents patologies.
- 5.** Comprendre la variabilitat individual que afecta el curs de les diferents malalties.

1. Fisiologia

En aquest apartat us guiarem en l'estudi de la fisiologia humana a través del llibre manual *Principios de anatomía y fisiología*.

El llibre s'estructura, de manera general, en un primer capítol introductori, seguit de tres capítols sobre les diversos nivells d'organització del cos, per a, finalment, endinsar-se de ple en els capítols sobre el funcionament del cos humà.

1.1. Introducció al cos humà

Aquest capítol constitueix la secció més important de la part del mòdul dedicada a la fisiologia.

En el punt 1.1 es presenten les definicions d'anatomia i fisiologia, així com les seves generalitats bàsiques. En la figura 1.1 veureu els diferents nivells d'organització del cos humà, que són molt útils a l'hora d'estudiar-lo. Aquests són: el nivell químic, el cel·lular, el tissular, el d'òrgans, el d'aparells i sistemes i, finalment, el d'organisme.

Us recomanem centrar-vos en la figura i en les seves definicions al punt 1.2 (són les primeres frases de cada paràgraf marcat amb un numeral).

Un cop entesos els conceptes d'òrgans i sistemes, us podeu centrar en el quadre 1.2, on es presenten tots els que conformen el cos humà i s'inclou una descripció sintètica dels seus components i de les seves funcions. Tots aquests òrgans i sistemes es desenvoluparan de manera més específica en els següents capítols del llibre, però en aquest quadre teniu un molt bon resum que us resultarà de gran utilitat per entendre'n la globalitat.

El punt 1.4 explica de manera clara el concepte d'**homeòstasi**, que és molt important en la fisiologia. En el nostre cos es produeixen moltes reaccions químiques que poden alterar el medi on es troben les cèl·lules, i aquestes necessiten un medi estable per a poder sobreviure i funcionar. Per entendre-ho, centreu-vos en la introducció del punt i en els dos primers paràgrafs de l'apartat «Control de la homeostasis».

El quadre 1.3 serà l'últim que us demanem que treballeu d'aquest capítol. Explica les tècniques d'imatge de diagnòstic més comunes, imprescindibles per a entendre molts informes mèdics i casos clínics en què us involucrareu durant el vostre exercici professional.

Referència bibliogràfica

Gerard J. Tortora; Bryan Derrickson (2013). *Principios de anatomía y fisiología* (13^a ed.). Buenos Aires: Editorial Médica Panamericana.

1.2. El sistema tegumentari

Aquest apartat us adreça al capítol 5 del tractat. En la introducció teniu una bona primera aproximació a aquest sistema, que inclou la pell que recobreix el cos humà i els anomenats annexos, que són les estructures que l'acompanyen (el cabell, les glàndules sudorípares, sebàcies i ceruminoses, les ungles i els receptors sensorials).

Les funcions de la pell, desenvolupades a l'apartat 5.4, són les següents: termoregulació, reserva de sang, protecció, sensibilitat cutània, excreció i absorció, i síntesi de vitamina D. L'important és tenir clares aquestes funcions, no tant el detall de cadascuna.

Les glàndules sudorípares produeixen la suor; les sebàcies, greix, i les ceruminoses, ceres. Si voleu ampliar la informació podeu consultar el quadre 5.3 (opcional).

Fixeu-vos, però, en el quadre sobre quimioteràpia i caiguda del cabell (pàgina 163).

Al final del capítol trobareu un quadre-resum de la contribució del sistema tegumentari a l'homeòstasi. Tornareu a veure aquesta mena de quadre en la majoria dels altres capítols. No us demanarem que els estúdieu, però és interessant donar-los un cop d'ull perquè relaciona el sistema tractat al capítol amb tota la resta.

Per motius d'estudi i per criteris pràctics tendim a estudiar els diferents sistemes aïllats els uns dels altres, però no podem oblidar mai que tots funcionen de manera coordinada. El grau de complexitat augmenta considerablement, i és en aquests quadres on podeu observar interdependències importants, com fins a quin punt un sistema com la pell pot afectar el sistema renal o el sistema cardiovascular, per exemple.

1.3. El sistema musculoesquelètic

Aquest sistema es desenvolupa del capítol 6 al capítol 11. Com que el manual és també d'anatomia, l'extensió que s'hi dedica és molt extensa, però en el context d'aquesta assignatura no us demanem tots aquests coneixements.

El capítol 6 està dedicat al sistema esquelètic en general, que després es diferencia en el sistema esquelètic axial (el que forma el cos pròpiament dit) i l'apendicular (les extremitats, és a dir, braços i cames). Us demanem que us centreu en la introducció del capítol 6 i en el punt 6.1. En aquest apartat es desenvolupen les funcions de l'aparell esquelètic, que, com veureu, van més

enllà de la funció de sosteniment, que és la més evident. L'esquelet contribueix sobretot al metabolisme del calci i del fòsfor i a la producció de cèl·lules sanguínies.

El capítol 7 se centra en l'esquelet axial; el capítol 8, en l'apendicular, i el capítol 9, en les articulacions. Amb la introducció de cada capítol teniu un resum més que suficient.

Voldríem també que us fixéssiu en el quadre «Trastornos: desequilibrios homeostáticos» de la pàgina 249, sobretot en l'apartat «Espina bífida». Es tracta d'una patologia congènita important per les seves conseqüències limitadores (paràlisi, incapacitat de control esfinterià urinari i/o fecal). Així, no és estrany que sovint, en relació amb aquesta patologia, es demani ajuda de professionals del treball social sanitari.

El sistema muscular es desenvolupa als capítols 10 i 11. Llegiu la introducció del capítol 10 i l'apartat «Tipos de tejido muscular» del punt 10.1. És molt interessant adonar-se que no tots els músculs del nostre cos són iguals, que n'hi ha de dos tipus: l'esquelètic o estriat i el llis.

1.4. El sistema nerviós i els sentits especials

Del capítol 12 al 17, el manual està dedicat a l'estudi del sistema nerviós. Dins el sistema nerviós, podem diferenciar entre el sistema nerviós central i el sistema nerviós perifèric. El central està format per l'encèfal i la medulla espinal, situats dins el crani i la columna vertebral respectivament, mentre que el perifèric està format per tot el que queda fora d'aquests compartiments ossis.

Trobareu la visió general del teixit que forma el sistema nerviós al capítol 12. A part de la introducció, al punt 12.1 s'explica l'organització del sistema nerviós central i la del perifèric. També s'expliquen les funcions del teixit nerviós: sensitiva, motora i integradora. Llegiu amb deteniment aquest primer apartat perquè us donarà la clau per entendre la resta de punts. La figura 12.1 esquematitza de manera gràfica aquesta classificació del sistema nerviós.

Avanceu després fins al punt 12.4, on aprendreu com funciona el sistema nerviós. La comunicació entre les cèl·lules (neurones) pot ser elèctrica o química. Aquesta zona de comunicació entre dues neurones s'anomena **sinapsi**, i segons el mitjà que utilitzin les neurones per comunicar-se, la sinapsi serà elèctrica o química.

Llegiu el primer paràgraf del punt 12.4 i el primer paràgraf de l'apartat «Sinapsis químicas». Finalment estudeu el primer paràgraf del punt 12.5 sobre neurotransmissors. L'alteració dels neurotransmissors pot produir diverses pa-

tologies, i molts medicaments basen la seva funció en simular ser neurotransmissors o en alterar la seva producció. Al quadre 12.4 teniu diferents exemples (que no caldrà memoritzar).

Atesa la complexitat d'aquest sistema i la dificultat del seu estudi, de la resta de capítols només caldrà que us centreu en les introduccions del 14 i del 17.

El capítol 15 se centra en el sistema nerviós perifèric. D'aquest és important que aprengueu la diferència entre el sistema nerviós simpàtic i el parasimpàtic. Les funcions de l'un solen ser contràries a les de l'altre; en teniu un bon esquema (que no cal memoritzar) a les figures 15.2 i 15.3.

1.5. El sistema endocrí

El sistema endocrí és sinònim de sistema hormonal. Les hormones són substàncies que, a través de la sang, viatgen d'una part del cos, on es produeixen, a altres parts, on regulen moltes funcions de gran importància per al funcionament del cos humà.

El sistema nerviós també pot actuar de regulador, com hem estudiat, i per això és molt interessant llegir el punt 18.1, on es comparen els dos sistemes. Fixeu-vos en la figura 18.1, on veureu la localització de les diferents glàndules que secreten les hormones.

Una de les glàndules més importants és la hipòfisi, i concretament l'adenohipòfisi. Al quadre 18.4 trobareu un resum de les hormones que secreta i la seva funció.

Aquestes hormones estan sotmeses a uns mecanismes de regulació molt importants, que trobareu descrits a l'apartat 18.5. L'alteració d'aquests mecanismes, que comporten un excés o dèficit d'hormona, solen produir malalties importants. Així, per exemple, un excés d'hormona tiroïdal produeix l'hipertiroidisme, mentre que el seu dèficit provoca hipotiroidisme.

De totes les hormones, voldríem que us centréssiu en aquelles que es produeixen al pàncrees. Al pàncrees és on es produeix la insulina, factor clau per a entendre la diabetis. Llegiu la introducció del punt 18.10 i el quadre 18.9, on s'expliquen les diferents hormones pancreàtiques i la seva funció.

1.6. L'aparell cardiovascular

El cor (capítol 20), els vasos sanguinis (capítol 21) i la sang que hi circula (capítol 19) formen l'aparell cardiovascular. A la introducció del capítol 19 teniu la descripció general d'aquest sistema.

Del capítol 19, que tracta sobre la sang, centreu-vos en el punt 19.1, concretament en el paràgraf introductori, l'apartat «Funciones de la sangre» i el primer paràgraf de «Componentes de la sangre». A la figura 19.1 teniu tota aquesta informació presentada de manera esquemàtica. Aquí aprendreu, per exemple, que la sang representa el 8% del pes del cos de l'individu o que gairebé la meitat de la sang són els elements corpusculars i l'altra meitat el plasma.

El capítol 20 està dedicat al cor, la bomba que permet que la sang flueixi per tot el cos. Per a entendre el seu funcionament us caldrà una mica d'anatomia, així que pareu atenció al primer paràgraf de l'apartat «Cámaras cardíacas» (pàg. 761). Estudieu també el primer paràgraf de la «Circulación coronaria» (pàg. 768), que té una importància cabdal per a entendre els infarts de miocardi. Per a més informació sobre aquesta patologia llegiu el quadre de la pàgina 770 anomenat «Isquemia miocárdica e infarto».

De la fisiologia cardiovascular és important entendre que hi ha dos sistemes de circulació: el pulmonar y el sistèmic. Breument, el sistema **pulmonar** és el que porta la sang del cor als pulmons perquè s'oxigeni i després la retorna al cor. El **sistèmic** porta la sang del cor a tot el cos per oxigenar els teixits. A la figura 20.7 (pàgina 769) veureu clarament aquests dos sistemes.

El concepte de **despesa cardíaca** també és important, teniu la seva explicació a la pàgina 781, a la segona columna del text.

Finalment, l'estudi dels canvis que experimenta el cor durant la pràctica d'exercici físic ajuden a entendre el seu funcionament, de manera que us adreçem a l'apartat 20.6 (pàg., 784) per estudiar-los.

Per acabar amb l'estudi de l'aparell cardiovascular llegiu la introducció del capítol 21, que serveix de resum de tot el que haureu estudiat.

1.7. El sistema limfàtic i la immunitat

En la introducció del capítol 22 es resumeix de manera força completa aquest sistema, centreu-vos en la seva lectura.

1.8. L'aparell respiratori

Al capítol 23 s'explica aquest aparell. A la introducció es presenta breument la seva funció. La mesura del seu funcionament s'explica al punt 23.3; us recomanem que en llegiu el primer paràgraf.

1.9. L'aparell digestiu, metabolisme i nutrició

Aquests temes els trobareu als capítols 24 i 25.

Del capítol 24, estudieu la introducció i el punt 24.1 «Generalidades del aparato digestivo». S'hi us expliquen els òrgans que el formen i les seves funcions.

El metabolisme són totes les reaccions químiques que es produeixen en l'organisme. Llegiu la introducció del capítol 25 amb atenció, ja que la síntesi que us ofereix és molt adequada per a l'estudi.

1.10. L'aparell urinari

Com sempre, us recomanem estudieu la introducció del capítol 26, centrat en l'aparell urinari. El punt més important del tema és el 26.1 «Generalidades de las funciones del riñón», on s'enumeren les funcions renals. Fixeu-vos que la funció més evident de l'aparell urinari, l'excreció de residus, és només una d'elles. Hi ha moltes funcions importants del ronyó que cal conèixer.

1.11. L'aparell reproductor

Finalitzarem l'estudi de la fisiologia humana amb els aparells reproductors. Estudieu la introducció del capítol 28, on teniu un bon resum.

1.12. Resum del material de fisiologia a estudiar

Taula 1. Quadre resum del material de fisiologia a estudiar

Títol	Capítols del manual	Text a estudiar		
		Capítol	Text	Pàgina
Introducció al cos humà	1	1	Punt 1.1.	2
			Figura 1.1.	3
			Punt 1.2.	2
			Quadre 1.2.	4
			Punt 1.4.: Introducció i «Control de la homeostasi»	8
			Quadre 1.3.	21
El sistema tegumentari	5	5	Introducció	153
			Quadre 5.3.	166
			Punt 5.4.	167
			Quimioteràpia i caiguda del cabell	163
			Contribució a l'homeòstasi	174
El sistema músculo-esquelètic	6-11	6	Introducció	182
			Punt 6.1.	183
		7	Introducció	208

Títol	Capítols del manual	Text a estudiar		
		Capítol	Text	Pàgina
		8	Introducció	255
		9	Introducció	289
			Espina bífida	249
		10	Introducció	327
			Punt 10.1.: «Tipos de tejido muscular»	328
El sistema nerviós i els sentits especials	12-17	12	Introducció	447
			Punt 12.1.	448
			Figura 12.1.	449
			Punt 12.4.: primer paràgraf	473
			Punt 12.4.: primer apartat de «Sinapsis químicas»	473
			Punt 12.5.: primer paràgraf	479
			Quadre 12.4.	483
		14	Introducció	527
		15	Figura 15.2.	585
			Figura 15.3.	586
17	Introducció	635		
El sistema endocrí	18	18	Punt 18.1.	681
			Figura 18.1.	682
			Punt 18.5.	687
			Quadre 18.4.	693
			Punt 18.10.: Introducció	707
			Quadre 18.9.	710
L'aparell cardiovascular	19-21	19	Introducció	728
			Punt 19.1.: primer paràgraf «Funciones de la sangre»	729
			Punt 19.1.: primer paràgraf «Componentes de la sangre»	729
			Figura 19.1.	730
		20	«Cámaras cardíacas»: primer paràgraf	761
			«Circulación coronaria»: primer paràgraf	768
			«Isquemia miocárdica e infarto»	770

Títol	Capítols del manual	Text a estudiar		
		Capítol	Text	Pàgina
			Figura 20.7.	769
			Punt 20.5.	781
			Punt 20.6.	784
		21	Introducció	802
El sistema limfàtic i la immunitat	22	22	Introducció	875
L'aparell respiratori	23	23	Introducció	918
			Punt 23.3.: primer paràgraf	941
L'aparell digestiu, metabolisme i nutrició	24-25	24	Introducció	967
			Punt 24.1.	968
		25	Introducció	1.024
L'aparell urinari	26	26	Introducció	1.065
			Punt 26.1.	1.067
L'aparell reproductor	28	28	Introducció	1.129

Font: elaboració de l'autor

2. Fisiopatologia

La **fisiopatologia humana** estudia el funcionament del cos humà durant el transcurs d'una malaltia.

Aquesta disciplina intenta explicar per què es produeixen els símptomes que apareixen en una patologia i quins mecanismes fisiològics hi intervenen.

En aquesta part ens centrarem en les patologies més freqüents en la gent gran, que solen ser les que, per raons socials diverses, necessiten una atenció i una cura més continuades.

Per al seu estudi seguirem dos materials. El més important i bàsic serà el punt 2 del manual *Fisiopatologia del cos humà*. Complementarem alguns dels seus apartats amb textos del llibre-manual *La fisiopatología como base fundamental del diagnóstico clínico*. Es tracta d'un manual mèdic molt dens i extens, però de nou us demanarem que us centreu només en determinats fragments, que són els que considerem més útils i pedagògics per a professionals del treball social sanitari.

En aquesta guia us presentarem, doncs, els textos que us serviran per ampliar la informació bàsica que ofereix el mòdul esmentat prèviament.

2.1. Hipertensió arterial

A la pàgina 24, fixeu-vos en el quadre 7 «Conceptos claves a recordar». Trobareu un resum de les principals idees de la hipertensió arterial, que reforçaran el que heu après del punt 2.2 del manual.

2.2. Artrosi / Artritis reumatoide

Complementarem l'apartat 2.3 dedicat a l'artrosi amb nocions sobre l'artritis reumatoide, una patologia que pot arribar a ser molt invalidant. El sufix -osi d'«artrosi» indica degeneració, mentre el sufix -itis d'«artritis» indica inflamació. Al primer paràgraf dels capítol 83, punt 4 (pàg. 894) trobareu una introducció a la malaltia. A la pàgina 896, la pregunta «De acuerdo con los datos clínicos manifestados por la paciente, ¿qué patrón clínico de inicio de AR presentó?» us introdueix els principals símptomes de la malaltia. Finalment consulteu la taula 83.2 on es mostra que les manifestacions clíniques poden anar més enllà del dolor articular i afectar altres òrgans.

Referències bibliogràfiques

Julio Villalobos Hidalgo (2013). *Fisiopatología del cos humà* (material didàctic del mòdul). Barcelona: Editorial UOC.

Isauro R. Gutiérrez Vázquez (2011). *La fisiopatología como base fundamental del diagnóstico clínico*. México: Editorial Médica Panamericana.

2.3. Cardiopaties isquèmiques

Al capítol 5, pàgina 46, trobem l'explicació d'alguns símptomes típics de l'infart agut de miocardi: la presència de suor freda i la disminució de la pressió arterial en pacients prèviament hipertensos (preguntes 3 i 4 de la segona columna).

Afegirem també l'estudi de la insuficiència cardíaca congestiva. Consisteix en el fet que el cor no pot dur a terme la seva funció de bomba de manera satisfactòria, per la qual cosa s'acumulen líquids en altres parts del cos com les cames, els pulmons, el fetge... Al capítol 1, punt 4, pàgina 7, trobareu una introducció a tot plegat. Us recomanem també llegir la pregunta «¿Cómo se explica la presencia de fatiga y debilidad referida por la paciente?» de la pàgina 9, on trobareu la descripció fisiopatològica del símptoma de la fatiga.

2.4. Càncer

El punt 2.6 del manual del doctor Villalobos està dedicat al càncer. Com podreu veure, la fisiopatologia és molt diversa perquè l'òrgan on s'origina el càncer és el que en determina els símptomes.

Triarem com a exemple el càncer de pulmó, que es tracta al capítol 31 (pàg. 300). A la pregunta de la pàgina 305 «¿Qué indica la presencia de adenopatías supraclaviculares, debilidad y pérdida de peso de nuestra paciente?» s'explica la causa fisiopatològica d'aquests símptomes, comuns a molts altres tipus de càncer.

En la patologia neoplàsica és molt important l'estadiatge del tumor. En trobareu més informació a la pregunta de la pàgina 307: «¿Cuál es la importancia de la estadificación aguda del cáncer pulmonar?».

2.5. Diabetis

Una de les complicacions greus que pot ocasionar la diabetis és la cetoacidosi diabètica. Aquesta es deu a la incapacitat de les cèl·lules d'utilitzar la glucosa, la qual cosa produeix els símptomes que trobareu descrits a la pàgina 641 del manual de fisiopatologia, concretament al punt «¿Los hallazgos físicos presentes en la paciente orientan a una complicación aguda de la *diabetes mellitus*?». Fixeu-vos sobretot en la primera meitat del paràgraf. En cas d'agreujament, aquesta cetoacidosi diabètica pot esdevenir un coma diabètic, símptoma que, en persones joves, sovint permet diagnosticar la malaltia.

2.6. Dislipèmies

El capítol 64 del manual tracta sobre les dislipèmies. A la pàgina 659, dins l'epígraf «En general, ¿cuáles son las consecuencias de la dislipidemia?», es fa un resum de les conseqüències d'uns nivells elevats de greixos sanguinis. A les pàgines següents podreu observar manifestacions cutànies d'aquests problemes.

2.7. Insuficiència respiratòria: asma i malaltia obstructiva crònica

La malaltia obstructiva crònica engloba dues patologies: l'emfisema pulmonar i la bronquitis crònica. Al text del Dr. Villalobos en teniu una descripció. Al manual de fisiopatologia, a la pàgina 242, podeu trobar-ne un resum esquemàtic. Està dins del quadre «Conceptos claves a recordar», del qual us recomanem que estúdieu els quatre primers punts.

2.8. Malaltia vascular cerebral

Ampliarem aquest capítol amb els conceptes d'afàsia, apràxia i agnòsia, que poden aparèixer en accidents vasculars cerebrals i que podeu veure esmentats en la història clínica dels usuaris dels serveis de salut.

A la pàgina 728, a l'apartat «¿Cómo se explica y qué tipo de afasia presenta este paciente?», dins el primer paràgraf, trobareu la descripció d'aquests termes neurològics.

2.9. Insuficiència renal. Diàlisi i trasplantament renal

Al capítol 79 del manual es presenta la història clínica de la Sra. Maria. A través seu s'explica per què presenta els símptomes que presenta, i se'ns parla també dels factors de risc per a la malaltia renal.

Trobareu aquesta informació a la pàgina 828, als apartats «¿Los signos y síntomas de la paciente qué nos señalan?» i «¿Qué consecuencias puede ocasionar el llevar un mal control de la hipertensión arterial y la diabetes en esta paciente?».

2.10. Trastorns neurològics. Demència senil

Al punt 2.14 del text del Dr. Villalobos trobareu explicada la malaltia de Parkinson, la demència senil i la malaltia d'Alzheimer.

Ampliarem la informació d'aquesta última amb el manual de fisiopatologia. A la pàgina 782 es descriu de manera clara la simptomatologia de la malaltia d'Alzheimer, concretament dins l'apartat: «¿La presentación clínica de la paciente es típica de la EA?».

2.11. Esclerosi múltiple

Us recomanem llegir el cas clínic de la Fernanda, descrit al capítol 76 del manual, pàgina 786. La forma de presentació i la varietat de símptomes que descriu són els típics de l'esclerosi múltiple, i es troben més explicats al punt «¿El inicio y la evolución clínica de la paciente nos orientan al diagnóstico de EM?».

2.12. Resum del material de patologia a estudiar

Taula 2. Quadre resum del material de patologia a estudiar

Punt del material didàctic*	Títol	Capítol del manual de fisiopatologia**	Text a estudiar	
			Text	Pàgina
2.1.	Addiccions. Alcoholisme i tabaquisme	-	-	-
2.2.	Hipertensió arterial	2	Quadre 7: «Conceptos claves a recordar»	24
2.3.	Artrosi	83	Punt 4.: primer paràgraf	894
			«De acuerdo con los datos clínicos manifestados por la paciente, ¿qué patrón clínico de inicio de AR presentó?»	896
			Taula 83.2	
2.4.	Cataractes	-	-	-
2.5.	Cardiopaties isquèmiques	5	«¿A qué se debe que el paciente presente diaforesis y sudoración?»	46
			«El paciente tiene antecedente de hipertensión arterial sistémica, pero se presenta con una presión arterial sistólica de 105 mmHg, ¿cómo se explica este hecho?»	46
		1	Punt 4.: Introducció	7
			«¿Cómo se explica la presencia de fatiga y debilidad referida por la paciente?»	9
2.6.	Càncer	31	«¿Qué indica la presencia de adenopatías supraclaviculares, debilidad y pérdida de peso de nuestra paciente?»	305
			«¿Cuál es la importancia de la estadificación aguda del cáncer pulmonar?»	307
2.7.	Diabetis	62	«¿Los hallazgos físicos presentes en la paciente orientan a una complicación aguda de la diabetes mellitus?»	641

* Ens referirem sempre a la referència elaborada pel Dr. Villalobos Hidalgo (2013), de la qual us senyalem el punt a estudiar i el seu títol.

** Us remetem al número del capítol del manual, i al costat especifiquem el text que haureu d'estudiar.

Punt del material didàctic*	Títol	Capítol del manual de fisiopatologia**	Text a estudiar	
			Text	Pàgina
2.8.	Dislipèmies	64	«En general, ¿cuáles son las consecuencias de la dislipidemia?»	659
2.9.	Insuficiència respiratòria. Asma i malaltia obstructiva crònica	25	«Conceptos claves a recordar»: primers quatre punts	242
2.10.	Malaltia vascular cerebral	70	«¿Cómo se explica y qué tipo de afasia presenta este paciente?»: primer paràgraf	728
2.11.	Cremades. Grans cremats	-	-	-
2.12.	Hèrnia d'hiatus	-	-	-
2.13.	Insuficiència renal. Diàlisi i trasplantament renal	79	«¿Los signos y síntomas de la paciente que nos señalan?»	828
			«¿Qué consecuencias puede ocasionar el llevar un mal control de la hipertensión arterial y la diabetes en esta paciente?»	828
2.14.	Trastorns neurològics. Demència senil	75	«¿La presentación clínica de la paciente es típica de la EA?»	782
2.15.	Esclerosi múltiple	76	Cas clínic	786
			«¿El inicio y la evolución clínica de la paciente nos orientan al diagnóstico de EM?»	789
2.16.	Esclerosi lateral amiotròfica. ELA	-	-	-
2.17.	Malaltia terminal. Cures paliatives	-	-	-
2.18.	Malalties rares	-	-	-

* Ens referirem sempre a la referència elaborada pel Dr. Villalobos Hidalgo (2013), de la qual us senyalem el punt a estudiar i el seu títol.

** Us remetem al número del capítol del manual, i al costat especifiquem el text que haureu d'estudiar.

Font: Elaboració de l'autor

Bibliografia

Gutiérrez Vázquez, I. R. (2011). *La fisiopatología como base fundamental del diagnóstico clínico*. México: Editorial Médica Panamericana.

Tortora, G. J.; Derrickson, B. (2013). *Principios de anatomía y fisiología* (13ª ed.). Buenos Aires: Editorial Médica Panamericana.

Villalobos Hidalgo, J. (2013). *Fisiopatología del cuerpo humano* (material didáctico del módulo). Barcelona: Editorial UOC.

Recomanació de referència a aquestes obres dins d'un text (per exemple, a les PAC):

(Tortora i Derrickson, 2013) com a referència genèrica a l'obra; o (Tortora i Derrickson, 2013, pàg. x) o bé (Tortora i Derrickson, 2013, pàg. x-y) quan vulguem citar alguna pàgina o pàgines concretes de l'obra en qüestió.

(Gutiérrez Vázquez, 2011) com a referència genèrica a l'obra; o (Gutiérrez Vázquez, 2011, pàg. x) o bé (Gutiérrez Vázquez, 2011, pàg. x-y) quan vulguem citar alguna pàgina o pàgines concretes de l'obra en qüestió.

(Villalobos Hidalgo, 2013) com a referència genèrica a l'obra; o (Villalobos Hidalgo, 2013, pàg. x) o bé (Villalobos Hidalgo, 2013, pàg. x-y) quan vulguem citar alguna pàgina o pàgines concretes de l'obra en qüestió.

Nota: aquest material és una guia de lectura, i per tant no cal citar-lo.

